

**5. Àmbit 2. Instruments
per créixer i consolidar-se:
formació, participació,
comunicació**

5.1. ABANS DEL FÒRUM...

Els 8 anys que separen aquest nou fòrum amb el procés participatiu que va finalitzar l'any 2000 evidencien una sèrie de canvis importants en l'evolució d'aquest àmbit de treball.

Per un costat, les necessitats de formació sempre han estat una necessitat bàsica en una disciplina tan heterogènia com l'educació ambiental, on les procedències formatives i les motivacions són molt diverses a falta d'una formació reglada. L'evolució del context, la professionalització progressiva i la diversificació d'àmbits de treball requereixen visualitzar les noves necessitats formatives i la seva adequació a la realitat actual del sector.

Així mateix, cal aprofundir en les eines, estratègies, metodologies, fonaments i habilitats relacionades amb la comunicació, no tan sols pensant amb els professionals i els mitjans, sinó incorporant-la i analitzant-la des d'una perspectiva del propi sector en tant que és un instrument imprescindible en qualsevol dels àmbits en els que treballen.

Finalment cal incorporar al debat aspectes com la participació i també la recerca, aspectes que van ser poc tractats al fòrum 1998-2000.

Així, en el grup 2 volem incidir en les següents temàtiques:

- La formació dels educadors en qualsevol àmbit.
- Els processos de participació per l'educació i la gestió de l'entorn.
- La comunicació des dels mitjans i com a eina pròpia

5.2. DURANT EL FÒRUM...

El grup de treball de l'àmbit 2 va ser un grup nombrós format per una trentena de persones. El grup era força heterogeni i possiblement era una bona representació de les persones que van participar al Fòrum. La durada dels espais de treball comuns i l'extens contingut no va ser fàcil en un grup tan nombrós, i si molt enriquidor per la diversitat.

La part dedicada a les experiències ens va permetre fer una bona distribució del temps per abordar aquelles que havien estat presentades com les aportacions de la resta d'integrants del grup. Cal destacar, de les experiències presentades, totes molt interessants, la rellevància que progressivament prenen els treballs en xarxa, amb participació o noves metodologies de treball.

El treball d'aprofundiment de la tarda va ser més difícil de moderar, malgrat la possibilitat de distribuir les feines en grups. Quan les aportacions i el debat són d'interès i el temps és reduït, solen quedar coses per tractar, per la qual cosa va ser necessari acotar les intervencions i el debat, i malgrat tot, va ser impossible tractar tots els punts amb la mateixa intensitat. Les característiques del document de treball i el temps disponible ens van fer afinar les capacitats de síntesi.

5.3. DESPRÉS DEL FÒRUM I EL PROCÉS DELIBERATIU... ANALITZEM ELS RESULTATS

Després del debat intens d'aquest grup de treball durant la trobada i del posterior procés deliberatiu virtual, podem dir que hi ha hagut poc consens en la revisió dels objectius i les línies estratègiques d'aquest àmbit.

Per aquest motiu, la redacció del nou Document del Fòrum d'EA 2000+8, amb la finalitat d'incloure totes les visions i opinions, s'ha fet des d'un punt de vista integrador. Dins d'aquest àmbit, el que s'ha fet principalment és una reordenació del document, agrupant les línies estratègiques dins de tres subàmbits que s'han creat de nou: formació, comunicació i participació. Deu anys després, doncs, hem reescrit el document englobant aquestes modificacions de l'estructura, però mantenint bona part del contingut del document inicial. El subàmbit que s'ha creat de nou ha estat el de participació, del que se'n feia poca referència en el document del 2000. El document final que en resulta, doncs, és més extens, ja que hem suprimit pocs objectius i línies estratègiques, i en canvi n'hem proposat de nous.

Seguint aquests criteris, dins aquest àmbit hem:

Mantingut (no s'ha retocat del document original):

- 2 objectius
- 5 línies estratègiques
- 36 projectes

Modificat (l'essència és la mateixa, però s'ha afegit o tret alguna part):

- 2 objectius
- 2 línies estratègiques

Eliminat (al document nou ja no hi surt):

- 2 objectius
- 2 línies estratègiques
- 2 projectes

Afegit (és una proposta que s'ha creat de nou):

- 2 objectius
- 3 línies estratègiques

A continuació es presenta el quadre-resum de com ha quedat el document, un cop aprovades aquestes modificacions.

5.4. QUADRE-RESUM D'OBJECTIUS I LÍNIES ESTRATÈGIQUES

	OBJECTIUS	LÍNIES ESTRATÈGIQUES		
FORMACIÓ	<p>2.1. Garantir una formació inicial i continuada de qualitat als educadors ambientals</p> <p>2.2. Reforçar la formació ambiental dels tècnics i professionals als estratègics</p>	<p>2.1.1. Incorporació de l'educació ambiental des de la formació inicial.</p> <p>2.1.4. Recerca i incorporació de noves competències a la formació continuada.</p>	<p>2.1.2. Consolidació i aprofundiment de la formació interdisciplinària continuada dels educadors ambientals i elaboració de noves eines per a la formació permanent i pel desenvolupament d'habilitats.</p>	<p>2.1.3. Desenvolupament de mecanismes que ordenin la formació i garanteixin la seva qualitat.</p>
COMUNICACIÓ	<p>2.3. Promoure el treball conjunt dels educadors i especialistes en temàtiques amb els mitjans de comunicació per a favorir que subministrin informació rigorosa i de qualitat en relació a la temàtica socioambiental</p> <p>2.4. Utilitzar els mitjans de comunicació com a canals en les accions d'educació ambiental</p>	<p>2.2.1. Formació permanent i assessorament a tècnics professionals (professionals de la comunicació), polítics i altres agents.</p> <p>2.3.1. Treball cooperatiu entre educadors i comunicadors.</p>	<p>2.2.2. Millora dels coneixements socioambientals i de la implicació en aquesta temàtica per part dels professionals de la comunicació.</p>	
PARTICIPACIÓ	<p>2.5. Fomentar des de l'educació ambiental els processos participatius en la presa de decisions</p> <p>2.6. Ampliar i desenvolupar el concepte d'exarxa a costant-nos a col·lectius socials i sectors professionals</p>	<p>2.4.1. Ús educatiu dels mitjans de comunicació.</p> <p>2.5.1. Procés de reflexió interna (grups de treball) sobre la metodologia.</p> <p>2.6.1. Aproximar la comprensió del marc conceptual de l'educació ambiental a diferents sectors des de la pràctica i la promoció d'una relació més en xarxa i col·laboració (espais interprofessionals de trobada).</p>		

5.5. PROJECTES DESENVOLUPATS PER LA SCEA SOBRE ELS OBJECTIUS I LÍNIES ESTRATÈGIQUES

“formació”

Objectiu 2.1: Garantir una formació inicial i continuada de qualitat dels educadors ambientals

L.E. 2.1.1: Incorporació de l'educació ambiental des de la formació inicial	<ul style="list-style-type: none"> • Conveni de pràctiques per alumnes universitaris UAB (2000, 2008)
L.E. 2.1.2: Consolidació i aprofundiment de la formació interdisciplinària continuada dels educadors ambientals i elaboració de noves eines per a la formació permanent i pel desenvolupament d'habilitats	<ul style="list-style-type: none"> • Setmana Catalana d'Educació Ambiental. Olot. Trobada d'intercanvi i formació. (2000, 2003). • Ateneu d'Educació Ambiental (2002-2005) • Participació en el Congrés de Caps de Minyons d'Escoles (2002). • Seminari PIMES (2003). • Curs d'Educació Ambiental. Universitat de Ponent de Ciències de la Natura (2005-2006). • Ateneu d'Educació Ambiental. Tarragona (2006). • Taller de voluntariat ambiental per educadors ambientals. Fundació Territori i Paisatge (2006-2007). • Col·laboració Màster en Educació i Comunicació Ambiental. IUSC – Las Heuras (2004).
L.E. 2.1.3: Desenvolupament de mecanismes que ordenin la formació i garanteixin la seva qualitat	<ul style="list-style-type: none"> • Participació del Seminari de qualitat dels Centres d'Educació Ambiental. CENEAM (2004).
L.E. 2.1.4: Recerca i incorporació de noves competències a la formació continuada	(*)

* Línies estratègiques afegides al Fòrum 2000+8

Objectiu 2.2: Reforçar la formació ambiental de tècnics i professionals estratègics.

L.E. 2.2.1: Formació permanent i assessorament a tècnics professionals (professionals de la comunicació), polítics i altres agents	<ul style="list-style-type: none"> • Col·lecció de Monografies d'Educació Ambiental (2000-2008). • Sortides de la SCEA. Visites a equipaments i serveis d'Educació Ambiental. (2000-2008). • Servei de Documentació d'Educació Ambiental. Conveni Ajuntament de Barcelona (2000-2008). • Participació en l'elaboració d'unitats didàctiques. Estat del món 2000. Centre UNESCO Catalunya (2000).
--	--

L.E.2.2.2: Millora dels coneixements socioambientals i de la implicació en aquesta temàtica per part dels professionals de la comunicació	(**)
---	------

“comunicació”

Objectiu 2.3: Promoure el treball conjunt dels educadors i especialistes en les temàtiques amb els mitjans de comunicació per afavorir que subministren informació rigorosa i de qualitat en relació a la temàtica socioambiental

L.E.2.3.1: Treball cooperatiu entre educadors i comunicadors	(**)
--	------

Objectiu 2.4: Utilitzar els mitjans de comunicació com a canals en les accions d'educació ambiental

** La SCEA no ha desenvolupat cap projecte relacionat amb aquestes línies estratègiques

L.E.2.4.1: Ús educatiu dels mitjans de comunicació	(**)
--	------

“participació”

Objectiu 2.5: Fomentar des de l'educació ambiental els processos participatius en la presa de decisions

* Línies estratègiques afegides al Fòrum 2000+8

L.E.2.5.1: Procés de reflexió interna (grups de treball) sobre la metodologia	(*)
---	-----

Objectiu 2.6: Ampliar i desenvolupar el concepte de xarxa acostant-nos a col·lectius socials i sectors professionals

L.E.2.6.1: Aproximar la comprensió del marc conceptual de l'educació ambiental a diferents sectors des de la pràctica i la proximitat d'una relació més en xarxa i col·laboració (espais interprofessionals de trobada)	(*)
---	-----

5.6. QUADRE-RESUM DE COMUNICACIONS I EXPERIÈNCIES DINS D'AQUEST ÀMBIT

TÍTOL	AUTORS	PÀG.	CORRESPON A...
IUSC, programas de màster y postgrado	Carmen Sanz IUSC, Centro de Estudios Superiores	96	formació
Els horts urbans	Joan Solé ROADA – Equip de Serveis d'Educació Ambiental	97	formació
Servei de Documentació d'Educació Ambiental (SDEA)	Yolanda Monteiro SCEA	98	formació
Activitats d'educació ambiental del CERMI, Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis – Museu Industrial del Ter (Manlleu)	Èlia Bretxa CERM (Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis) – Museu Industrial del Ter (Manlleu)	99	participació
L'ecoedifici, un edifici educatiu	Elena Forcada, La Vola	100	participació
Educació i participació en els plans d'ús públic dels ENP	Joan Manel Riera SCEA	101	participació
Estratègia dels cercles per a la Sostenibilitat Territorial	Àlex Casademunt i Llorenç Planagumà Centre per a la Sostenibilitat Territorial	102	participació
Divulgació i educació ambiental mitjançant un concurs de fotografia	Joan Pons La Canonja 3 (poble, paisatge i sostenibilitat)	103	participació
L'hort del Prior	Xavi Camps Terramar (natura i cultura)	104	participació
Un escenari de xarxa municipal: agroecologia escolar – treball a través de les llavors	Germán Llerena Grup Educació per la Sostenibilitat al Llarg de la Vida	105	participació
El parc rural de la Torre Negra, un escenari per l'educació per la Sostenibilitat	Germán Llerena Grup Educació per la Sostenibilitat al Llarg de la Vida	106	participació
Maleta didàctica <i>Què en saps, dels ratpenats?</i>	Carles Flaquer, Belén Fernández-Villa-cañas, Èlia Montagud. Museu de Granollers, Ciències Naturals	107	participació
Al barri naturalment	Joan Solé ROADA – Equip de Serveis d'Educació Ambiental	108	participació

TÍTOL	AUTORS	PÀG.	CORRESPON A...
Joc online d'intercanvi d'emissions de CO ₂	Elena Forcada SCEA	109	participació

5.7. PARLEM-NE AMB EL COORDINADOR: ANTON AYMENÍ

1. Creus que després d'una dècada era un bon moment per fer una revisió del document? S'hauria d'haver fet abans? Encara s'hagués pogut esperar un temps?

Havent participat només en una de les sessions de fa 10 anys i amb una participació escassa a l'entitat, tinc una visió molt parcial i esbiaixada del procés, però tanmateix responc a les preguntes des d'aquesta perspectiva. 10 anys em sembla massa temps per revisar un document d'aquest tipus. Em sembla molt temps perquè les coses han canviat molt i perquè les persones d'aquest àmbit tenen una taxa elevada de renovació (o almenys un percentatge important). Personalment crec que els documents d'aquest tipus han de servir per dissenyar propostes d'acció, i en general, aprecio que s'ha fet una feina sobre el document teòric més que sobre les iniciatives que hagi permès orientar, dissenyar o promoure el mateix document. El balanç de feines fetes en aquest període crec que són més fruit de la dinàmica pròpia de l'entitat que no pas del seguiment estratègic del document. En aquest sentit, he de reconèixer que la feina em sembla poc profitosa, perquè m'agradaria que del document en sorgís un Pla d'Acció, amb prioritats, responsables, tasques i terminis, i que a més, fos realista i factible considerant que tothom dedica poques hores a l'entitat (i alguns com jo encara moltes menys!).

2. D'aquí a 10 anys creus que s'hauran de modificar alguns objectius i línies estratègiques del teu àmbit? Quins creus que seran i per què? És convenient, doncs, que es vagi renovant el document cada un cert temps?

Insistiria de nou amb la mateixa idea. Crec que caldria treballar a partir del document actual, quan es considerés tancat, per prioritzar les línies de treball sobre les que sorgeixin persones per desenvolupar-les fixant terminis i objectius. Encara que es desenvolupin pocs projectes em semblaria una estratègia que permetria, no només avançar sobre l'acció, sinó que potser estimularia la participació de més persones.

Sóc partidari de posar el document en acció, de valorar la feina feta i actualitzar-lo i evolucionar-lo de tant en tant. Un període de 4 anys em semblaria correcte sempre que es faci amb aquests criteris.